

APORTACIONS A LA HISTÒRIA DEL DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE MEDICINA

BOMBÍ i LATORRE, Josep Antoni

 <https://orcid.org/0000-0003-3786-3769>

President de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Expresident de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears (2002-2011). Barcelona (Barcelonès). bombí@ub.edu

Rebut: 14 de desembre de 2023

Acceptat: 12 de febrer de 2024

PARAULES CLAU:

- *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*
- *Acadèmia de Ciències Mèdiques*
- *Medicina i llengua catalana*
- *Gestió editorial*

PALABRAS CLAVE:

- *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*
- *Acadèmia de Ciències Mèdiques*
- *Medicina y lengua catalana*
- *Gestión editorial*

KEYWORDS:

- *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*
- *Acadèmia de Ciències Mèdiques*
- *Medicine and catalan language*
- *Editorial managemernt*

RESUM: Es revisa l'evolució del Diccionari Enciclopèdic de Medicina (DEM) des dels seus antecedents fins a l'actualitat, sempre desenvolupada sota la direcció de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (ACMSCB). A finals del 2008 es va decidir plantejar adscriure'l a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Es revisen els diversos convenis des del primer de 1981 fins al darrer del 2020.

APORTACIONES A LA HISTORIA DEL DICCIONARI ENCICLOPÉDICO DE MEDICINA. RESUMEN:

Se revisa la evolución del Diccionario Enciclopédico de Medicina (DEM) desde sus antecedentes hasta la actualidad, siempre desarrollada bajo la dirección de la Academia de Ciencias Mèdiques (ACMSCB). A finales de 2008 se decidió plantear adscribirlo al Institut d'Estudis Catalans (IEC). Se revisan los diversos convenios desde el primero de 1981 hasta el último de 2020.

CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF THE DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE MEDICINA. ABSTRACT:

The evolution of the Diccionari Enciclopèdic de Medicina (DEM) from its antecedents to the present day is reviewed. It was always developed under the direction of the Acadèmia de Ciències Mèdiques (ACMSCB). At the end of 2008, it was decided attaching it to the Institut d'Estudis Catalans (IEC). The various agreements from the first in 1981 to the last one in 2020 are reviewed.

CITACIÓ DEL L'ARTICLE: BOMBÍ i LATORRE, Josep Antoni. "Aportacions a la història del Diccionari Enciclopèdic de Medicina". A: *Gimbernat* [Barcelona], 2024; 82: 199-213. <https://doi.org/10.1344/gimbernat2024.82.10>

Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons

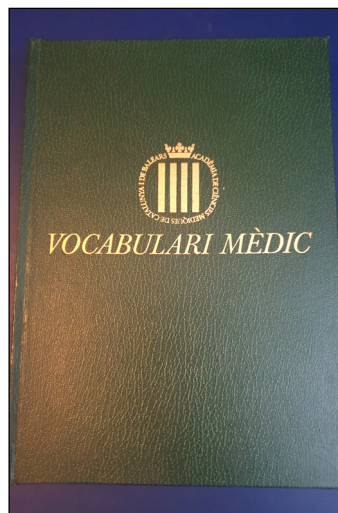
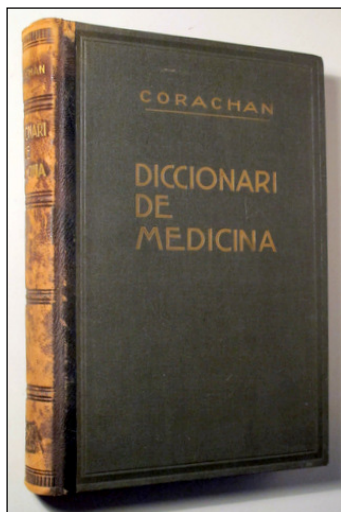
© Josep Antoni Bombí i Latorre, 2024

DOI:10.1344/gimbernat2024.82.10

El Diccionari Enciclopèdic de Medicina (DEM) es una obra cabdal del patrimoni lingüístic i científic català desenvolupat sota la direcció de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears (l'Acadèmia) i que històricament s'ha considerat com una obra pròpia pels seus membres. En aquest desenvolupament hi han participat diverses institucions. Hem d'assenyalar com la primera i bàsica la Fundació Enciclopèdia Catalana (FEC) des dels mateixos inicis però també ha sigut imprescindible la col·laboració dels Departaments de Salut i de Cultura de la Generalitat com la del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona (COMB) i la dels Consell de Col·legis de Farmacèutics i de Metges de Catalunya (CCFC i CCMC) i finalment la incorporació de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i del TERMCAT. En el desenvolupament de l'article ho anirem concretant i ampliant al revisar-ne la història lligada als vint-i-un convenis signats amb les diverses institucions.

ANTECEDENTS

La preocupació per l'ús científic de la nostra llengua ja la trobem el 1912 en la iniciativa d'alguns membres de l'Acadèmia que va donar lloc el 1913 a l'organització del I Congrés de Metges de Llengua Catalana (CMLC), uns congressos que han perdurat fins els nostres dies fins al XX que es va celebrar a Manresa l'octubre de 2017.

Figures 1 i 2. Portada del Diccionari de Medicina, conegut com a “Diccionari Corachan” i del Vocabulari Mèdic.

El 1930 en el Sisè Congrés es prengué l'acord de fer un diccionari de medicina en català. Se li encarregà al Dr. Manuel Corachan, que va coordinar un ampli equip de més de 80 experts dels àmbits de la medicina i les lletres. Conegut com a "Diccionari Corachan", va ser presentat en forma de fascicles en el Setè CMLC, el 1932, a Mallorca. Amb un total de 829 pàgines, es va presentar íntegrament el juliol de 1936, pocs dies abans de l'inici de la Guerra Civil, i durant el franquisme va formar part de les publicacions prohibides pel règim.¹

Podem dir que la següent etapa prèvia la van constituir un conglomerat de situacions simultànies. Val a recordar el renaixement de l'interès pel català per part de Comitè de Català de la Universitat Autònoma de Barcelona, que va coincidir amb el moment en què Josep Laporte, l'any 1970, accedí a la presidència de l'Acadèmia i, entre altres novetats, s'hi va constituir la secció de Joventuts Mèdiques, molt interessada en la llengua. Com a conseqüència de diverses reunions, ben referides

TAULA 1. CONVENIS DEL DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE MEDICINA

1981	FEC – Acadèmia
1984	FEC – COMB – Acadèmia
1984	Dept. Cultura – FEC – COMB – Acadèmia
1998	CCFC – CCMC – FEC – Acadèmia
2001	Dept. Salut – CCFC – CCMC – FEC – Acadèmia
2002	TERMCAT – Acadèmia
2009	IEC – FEC – Acadèmia
2010	IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT
2011	IEC – FEC – Acadèmia
2011	IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT
2012	IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT
2014	IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT (3)
2016	Dept. Salut – IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT (3)
2017	Dept. Salut – IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT
2018	Dept. Salut – IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT
2019	Dept. Salut – IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT
2020	Dept. Salut – IEC – FEC – Acadèmia – TERMCAT

per Xavier Sierra,² l'Acadèmia va decidir posar en marxa el Vocabulari Mèdic, del què se'n van fer tres edicions (1974, 1979 i 1987). L'interès per actualitzar la terminologia mèdica en català va anar en augment i atesa la bona acollida, cap al 1980 sorgí la idea de refer el Corachan o fer-ne un de nou.

PRIMERA EDICIÓ

Després de moltes reunions, ben resumides a l'article de Ramis, Foz i Julià,³ es decidí tirar endavant un nou Diccionari Enciclopèdic de Medicina (DEM). Es buscaren col·laboradors i finalment, essent Oriol Casassas president de l'Acadèmia, aconseguiren sumar al projecte la Fundació Enciclopèdia Catalana (FEC) i el desembre de 1981 es signà el primer conveni de col·laboració entre ambdues per iniciar la fase prèvia de preparació per a la seva confecció.

Aquest primer conveni és més aviat d'intencions. Es va signar el desembre del 1981, entre Oriol Casassas de l'Acadèmia i Joan Carreras, president de Enciclopèdia Catalana (EC). D'una banda s'hi reconeix que la iniciativa ha sigut de l'Acadèmia, que es compromet a proporcionar la tasca científica, tècnica i lexicogràfica per la redacció del diccionari, i EC el suport econòmic i tècnic editorial necessaris. Per tant, l'Acadèmia, amb la seva Comissió Lexicogràfica es comprometia a treballar i fer una llista definitiva de les 40.000 entrades previstes, amb les seves corresponents fitxes, en un termini de vuit mesos, que finalitzava el setembre de 1982. Per la seva part EC aportaria a l'Acadèmia 3.000.000 de pessetes. Al document quedava clarament escrit, malgrat no ser-ne ben conscients les successives Juntes de Govern de l'Acadèmia, que tota la propietat dels materials elaborats, tant la intel·lectual com l'econòmica, passaven a ser exclusivament d'EC, concretant-s'hi també que l'Acadèmia renunciava a qualsevol dret.

Segons em consta per una informació proporcionada per Joaquim Ramis en uns missatges de correu electrònic de 2008, els anys 1982 i 1983 es van rebre 2.450.000 de pessetes i l'Acadèmia n'hi va afegir 650.000. Aquests diners es van fer servir per comprar llibres de consulta, diccionaris mèdics en diverses llengües i per pagar la dedicació dels col·laboradors.

Un cop completa aquesta primera fase del compromís es començà a treballar per fer l'edició en paper i alhora es començà a buscar més finançament, imprescindible per a assolir el projecte.

El següent conveni es signà el gener del 1984 entre Lluís de Carreras, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Ramon Trias i Rubies, president del COMB, Joan Casablanca i Carles San Vicente, d'EC i Màrius Foz, president de l'Acadèmia. Hi exposaven el compromís amb la edició del DEM i s'hi especificava que Cultura hi aportaria 6.000.000 de ptes. els anys 1984, 1985 i 1986; EC 6.000.000 i el COMB uns altres 6.000.000. També aquí es reafirmava taxativament el tema de la propietat.

Posteriorment, el novembre del 1984 es signà un nou conveni que concretava l'anterior, entre Joan Rigol, conseller de Cultura, Ramon Trias i Rubies, president del COMB, Joan Casablanca i Carles San Vicente, d'EC i Màrius Foz, de l'Acadèmia. S'hi especificava que l'aportació de Cultura aniria directament a EC. No quedava clar si en realitat l'Acadèmia rebria els diners d'EC o en el seu lloc serien els que hi aportaria Cultura.

Segons Joaquim Ramis,⁴ entre els anys 1984 i 1990, per elaborar la primera edició es va dotar un fons amb 24.139.076 de pessetes, dels quals, segons els convenis, 12.000.000 provenien d'EC i del COMB; no queda prou clar si EC hi va

Figura 3. *Presentació de la primera edició del DEM al Palau de la Generalitat en la presidència de Jordi Pujol.*

aportar els 6.000.000 que va rebre de Cultura. Per tant, hi faltaven uns 6.000.000 que podrien ser de la mateixa Acadèmia. Segons em va referir, a les seves anotacions hi consta tot això; haurem d'esperar l'estudi del seu arxiu quan sigui possible. Segons deia, a través de la Generalitat també hi va haver una aportació d'AIRTEL que va anar directament a EC. Amb aquests diners sobretot es finançava la compra del material científic i tècnic necessari així com el pagament a preu de baix cost la tasca duta a terme pel centenar de col·laboradors. Igualment, per part del Departament de Salut es va comptar amb un permís especial per la inassistència al treball professional als respectius ambulatoris de Joaquim Ramis, Oriol Casassas i Eduard Llauradó.

Finalment, la primera edició del DEM es va presentar al Palau de la Generalitat el 8 de novembre de 1990.

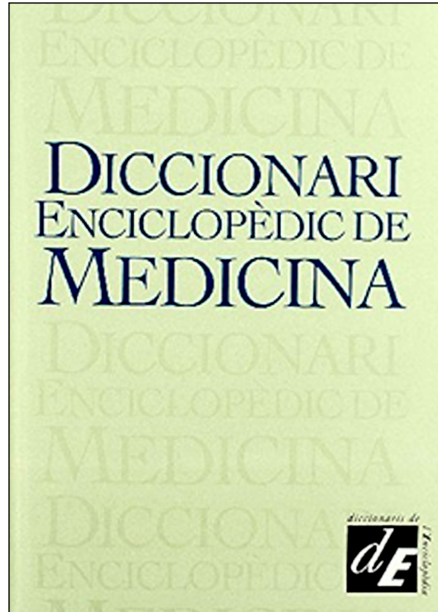
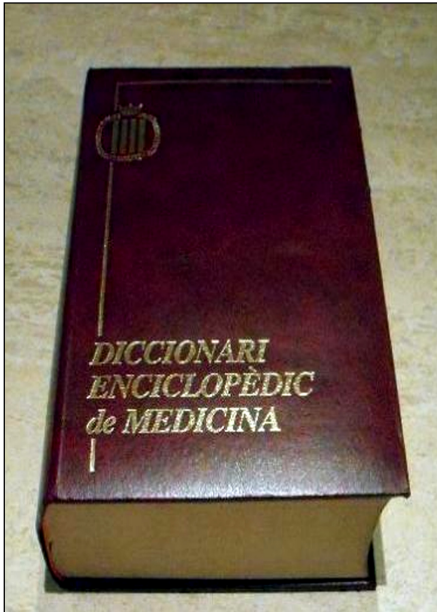
Segons Joaquim Ramis, d'aquesta edició se'n varen publicar uns 10.000 exemplars, que s'anaren venent al llarg de 7 o 8 anys, però segons EC⁵ se'n van fer només 8.188. No sabem amb seguretat a quin preu es venien, però si fem una estimació d'unes 1.000 ptes de cadascun, es deurién ingressar uns 8.000.000 de ptes. (uns 48.081 euros actuals).

El 1995 el contingut del diccionari fou editat en CD-ROM amb un cost de 285.684 pessetes, segon consta en les dades d'EC, però no sabem a quin preu es venia al públic.

Per completar el punt de vista històric i malgrat que no correspondre directament al DEM, també s'ha de comentar que el juliol del 1996 es va signar un conveni de col·laboració entre el Centre de Terminologia TERMCAT, la Comissió per la Normalització Lingüística del Català (NORCAM) del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya i l'Acadèmia, per millorar la col·laboració d'especialistes del sector en l'assessorament lingüístic i terminològic.

SEGONA EDICIÓ

En anar-se esgotant els llibres cap al 1997, es va veure la necessitat de fer una edició renovada científicament i alhora adaptada a la lexicografia i les noves normes ortogràfiques introduïdes en el Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Superats els obstacles, finalment la segona edició va sortir el 29 d'octubre de 2000.

Figures 4 i 5. *Primera i segona edició del Diccionari Enciclopèdic de Medicina*

Figura 6. *Presentació de la segona edició del DEM al Palau de la Generalitat.*

Per finançar-la es van anar signant diversos convenis. El primer fou el de 30 de novembre de 1998, entre el Consell de Col·legis Farmacèutics de Catalunya (CCFC), representat per Francesc Pla, el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya (CCMC), per Miquel Bruguera, la Fundació Enciclopèdia Catalana (FEC), per Raimon Carrasco i l'Acadèmia per Joaquim Ramis. Al document s'especifica que es farà una edició de 3.000 exemplars. El Departament de Cultura hi contribuiria amb la subvenció de 2.500.000 ptes que aportaria a EC; el CCFC lliuraria 1.300.000 a l'Acadèmia i a EC, i el CCMC 1.500.000 a l'Acadèmia i a EC. També s'especificava que el cost editorial es valorava en 8.950.000 pessetes i que se'n faria càrrec EC amb la col·laboració de Cultura, no especificada.

El 20 d'octubre de 2000 es va presentar la segona edició també al Palau de la Generalitat amb la presidència d'Eduard Rius, conseller de Salut.

Segons Enciclopèdia (EC), finalment es van imprimir 5.700 exemplars, se'n van vendre 4.351 i 707 van ser destruïts. Es venien a unes 13.311 pessetes (uns 80 euros actuals). Segons EC el seu cost total va ser de 178.762 euros i van tenir uns ingressos nets de 163.178 euros. Cal tenir en compte que l'euro existia des de l'1 de gener de 1999 a efectes comptables, però no va ser moneda circulat fins a tres anys després.

TERCERA EDICIÓ

Una vegada apareguda la segona edició es va creure convenient treballar en la seva continua actualització i correcció, i en la preparació de la seva digitalització.⁶ La consulta digital es va obrir a final de 2003. Per a això es va signar un nou conveni el desembre de 2001 amb Eduard Rius, conseller de Salut, el Dr. Miquel Bruguera, president del COMB, Joan Duran, president del CCFC, Raimon Carrasco, de FEC i Joaquim Ramis, president de l'Acadèmia, segons el qual les tres primeres aportarien 500.000 pessetes cadascuna a l'Acadèmia des de 2001 al 2004 i FEC un màxim de 500.000 en recursos humans per a la introducció a la base electrònica de les dades lliurades.

El juny de 2002, es va signar un conveni amb Ester Franquesa, directora del Centre de Terminologia TERMCAT i Joaquim Ramis, president de l'Acadèmia, per col·laborar en la normalització i la difusió de la terminologia catalana, sobretot per a les consultes terminològiques i la normalització de neologismes, sense que hi constés cap mena de suport econòmic.

El finançament pactat el 2001 es va acabar el 2004 i aleshores EC decidí aturar el projecte. Un grup reduït de col·laboradors van seguir treballant sense que quedés clar qui ho finançaria i se'n va fer càrrec l'Acadèmia. Revisant els seus comptes es pot veure com entre 1998 i 2005 es van pagar un total de 74.626,35 euros de les minuts aportades pels 28 col·laboradors, que variaven anualment entre 3.511 euros i 9.848 euros. Per cada col·laborador també oscil·laven entre 90,15 fins a 8.720 euros anuals en alguns casos.

Cap a finals de 2004, a les juntes de govern de l'Acadèmia⁷ que tenia l'honor de presidir, es va començar a tractar el tema del Diccionari. S'era ben conscient que el DEM necessitava una actualització *on-line*, ja que feia dos anys de l'última. D'altra banda no era assumible continuar el projecte si no s'aconseguia el finançament adient.

L'octubre de 2005 hi va haver un contacte inicial amb EC per renovar el conveni de cara a fer una tercera edició impresa amb la incorporació de les modificacions i alhora també la publicació *on-line*.

En la junta de govern d'abril de 2006 s'informà d'una reunió amb Montserrat Torres, responsable a EC del DEM, per tractar la seva actualització. Ens va comentar que tenien un romanent de 1.500 exemplars de la darrera edició del Diccionari que podríem plantejar-nos de comprar.⁷ Tenien les modificacions per introduir *on-line* que els hi havíem anat enviant, però ells no les podien incorporar perquè no tenien la partida de personal pressupostada i el cost d'aquesta feina pujava uns 15.000 euros. La seva proposta era fer una nova edició impresa de 2.000 exemplars que costarien 133.000 euros i una vegada venuts, restaria un saldo de 56.000 euros per eixugar, del qual se n'hauria de fer càrrec l'Acadèmia. Lògicament, la proposta era inviable i es va rebutjar, quedant a l'espera de noves negociacions.

Va ser en el curs d'aquestes reunions que vàrem ser plenament conscients que l'únic propietari del DEM era EC, ja que fins aleshores encara no hi havíem caigut. De fet, revisant els convenis previs, en tots hi deia el mateix des del de 1981: "Enciclopèdia Catalana era la propietària exclusiva dels materials, si bé en qualsevol de les edicions haurà de fer constar el nom de la Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i el dels seus autors, concretant a més que l'Acadèmia renunciava a qualsevol dret".

Més endavant, el febrer de 2007 vàrem tenir una altra reunió amb EC, acompanyats de Joaquim Ramis perquè hi tenia molt bona relació per haver-hi

TAULA 2. MINUTES DELS COL-LABORADORS 1998-2005								
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	TOTALS
—	252,43	—	—	—	—	—	—	252,43
—	901,52	—	—	—	—	—	—	901,52
—	4.844,16	—	—	—	—	—	—	4.844,16
1.003,69	5.173,21	7.092,40	—	8.720,00	7.200,00	3.000,00	7.288,00	39.477,30
698,68	—	—	—	—	—	—	—	698,68
—	865,46	—	—	—	—	—	—	865,46
—	324,55	—	—	—	—	—	—	324,55
120,20	—	—	—	—	—	—	—	120,20
138,23	—	—	—	—	—	—	—	138,23
—	162,27	—	—	—	—	—	—	162,27
—	90,15	—	—	—	—	—	—	90,15
—	2.584,35	3.005,06	4.375,37	—	3.452,00	4.368,00	2.560,00	20.344,78
—	182,71	—	—	—	—	—	—	182,71
180,30	—	—	—	—	—	—	—	180,30
180,30	—	—	—	—	—	—	—	180,30
—	300,51	—	—	—	—	—	—	300,51
—	—	601,01	601,01	—	—	—	—	1.202,02
—	420,71	—	—	—	—	—	—	420,71
709,19	—	—	450,76	—	—	—	—	1.159,95
—	336,57	—	—	—	—	—	—	336,57
—	96,16	—	—	—	—	—	—	96,16
—	240,40	—	—	—	—	—	—	240,40
180,30	—	—	—	—	—	—	—	180,30
—	204,34	—	—	—	—	—	—	204,34
—	1.129,90	—	—	—	—	—	—	1.129,90
—	174,29	—	—	—	—	—	—	174,29
300,51	—	—	—	—	—	—	—	300,51
—	—	—	—	—	—	117,65	—	117,65
3.511,40	18.283,69	10.698,47	5.427,14	8.720,00	10.652,00	7.485,65	9.848,00	74.626,35

col·laborat molt. Va ser una reunió difícil en què ens varen comentar que Enciclopèdia Catalana no tenia cap interès en actualitzar-lo en impressió sobre paper. Fer una tercera edició convencional del Diccionari podria tenir poca rendibilitat, així que l'objectiu que ens proposaven era fer-ne una altra *on-line*, si tenia el finançament necessari. En aquells moments la proposta ens va caure com un gerro d'aigua freda, però passat el temps cal reconèixer que estava ben justificada, atès com evolucionava a la societat la recerca d'informació, cada vegada més digital.

Davant d'aquesta proposta em vaig posar en contacte amb els presidents anteriors de l'Acadèmia, Joaquim Ramis i Màrius Foz. Semblava que per fer-ho bé calia aconseguir una estructura sòlida relacionada amb la terminologia en català i l'Acadèmia, encara que hi col·laborés, no semblava l'ens adequat. A les converses vàrem suggerir que la institució més adient seria l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) que tenia aquesta finalitat entre els seus objectius fonamentals, confiada a la seva Secció Filològica. Semblava que hi podria haver una bona disposició i que al cap de poques setmanes podríem arribar a un acord per signar un conveni. A més, teníem l'avantatge de la bona relació de Màrius Foz amb els responsables de l'IEC, del que n'era un membre reconegut i fins i tot havia estat membre de la seva Junta.

Seguint aquest camí, el juny de 2007 vàrem començar una llarga sèrie de reunions amb Salvador Giner, president de l'Institut d'Estudis Catalans i amb altres interlocutors, per tirar endavant l'actualització del Diccionari Enciclopèdic de Medicina, que en aquells moments ja tenia més de 5.000 entrades pendents de posar al dia, amb la proposta de fer-ne una actualització en format digital. Alhora es va explorar la possibilitat de trobar altres institucions per col·laborar al seu finançament.

D'antuï semblava que per part de tots hi havia la millor disposició, però no va ser fins dos anys després, el 20 d'abril de 2009, que es va signar el nou conveni entre Salvador Giner, president de l'IEC, Albert Pèlach, d'EC, i jo mateix, president de l'Acadèmia. En aquest conveni, després d'un gran debat, va quedar clar que la propietat intel·lectual deixava de pertànyer exclusivament a EC. En signar el document, l'IEC i l'Acadèmia compartirien un 5%, al cap de dos anys un 40% i en el moment de l'edició un 50%. D'aquesta manera ja havíem acomplert l'objectiu d'assegurar el futur del DEM i alhora es va començar a recuperar la propietat del DEM per part de l'Acadèmia. Encara teníem, però, que assegurar la seva qualitat lingüística i el finançament.

El setembre del mateix any 2009 vàrem entrar oficialment en contacte amb el TERMCAT, amb el que ja hi havia relació per freqüents consultes de terminologia i

amb el que s'havia signat un conveni de col·laboració el 2002. A les converses ens oferien la seva eina terminològica (GdTweb) i fer-se càrrec de diverses funcions del treball.

Finalment, el juliol de 2010 es va signar un acord entre l'IEC, TERMCAT, EC i l'Acadèmia per a la cessió a TERMCAT de les dades terminològiques del DEM, que consistien en 108.624 arxius corresponents a la primera edició en línia del Diccionari, i 8.800 entrades més de fitxers d'actualitzacions pendents d'informatització dels anys entre el 2003 i 2005, amb l'idea d'iniciar-les el gener de 2011. En escrits posteriors aquesta activitat es va valorar en 43.814,75 euros. En aquest procés després també va incorporar-se una aportació del Departament de Salut de 12.000 euros que s'afegien a la de 18.431 euros del mateix TERMCAT i de 13.384 més procedents de l'IEC i l'Acadèmia.

El 2011 i 2012 es van signar diversos acords específics entre les mateixes entitats. En el primer, de juny de 2011, es cedeixen les dades terminològiques al TERMCAT i posteriorment, el setembre, en un altre document se l'incorpora oficialment al projecte. En aquest hi figuren tasques pressupostades per valor de 28.127 euros que serien sufragats amb unes aportacions de 6.692 euros de l'IEC, 6.692 euros de l'Acadèmia i 14.742 del mateix TERMCAT. En el conveni de 2012 hi figuren altres treballs pressupostats en 57.320,77 euros que serien finançats per l'IEC i l'Acadèmia amb 7.994,88 euros cadascun i 41.331,01 euros pel TERMCAT.

Posteriorment, l'octubre de 2014 es signen dos convenis. El primer, de constatació del compliment de les propostes fetes abans, corroborant els percentatges de propietat de la nova edició del DEM, fixats en el 50% per EC, el 25% per l'IEC i també per l'Acadèmia, alhora que es proposa la incorporació del TERMCAT per participar en la gestió permanent de la nova proposta digital en la plataforma en línia. Pocs dies després se'n signa un altre amb la incorporació del TERMCAT, en què s'acorda la creació de la plataforma DEMCAT.cat i d'una estructura organitzativa adequada a les necessitats, amb un Consell de Direcció, una Direcció Editorial, un Comitè Científic, un coordinador general executiu i un equip terminològic amb un coordinador designat pel TERMCAT. Igualment es cedeix al TERMCAT el 20% de la propietat corresponent a EC.

El novembre de 2014, en un nou conveni s'autoritza al TERMCAT a cedir les dades del DEM al Departament de Salut amb la finalitat que les pugui integrar en les seves aplicacions de gestió lingüística i documental, i les pugui emprar pels seus usos interns.

DEMCAT

L'abril de 2016 es signa un conveni específic entre l'IEC i l'Acadèmia, a través de la Societat Catalana del Diccionari Enciclopèdic de Medicina, per a l'actualització del DEM. Segons el document, l'IEC aportava 8.000 euros a la Societat pel pagament dels col·laboradors, tant per la seva activitat com per a la preparació d'una memòria econòmica.

El 7 de desembre de 2016 es signa un conveni marc de col·laboració entre l'IEC, l'Acadèmia, EC, el Departament de Salut i el TERMCAT, per impulsar l'actualització i la difusió de les dades terminològiques del DEM. S'hi confirma l'estructura organitzativa generada el 2014 i la creació del portal temàtic DEMCAT.cat. També s'hi pacta una nova redistribució de la propietat intel·lectual del 20% per a cadascuna de les entitats compromeses.

Tot seguit, l'11 de desembre de 2016 se'n signà una altre d'específic amb els mateixos protagonistes, en què es concreten les tasques a desenvolupar, com ara la revisió de 1.500 fitxes del nou DEMCAT, la incorporació de 500 de noves i altres activitats, amb un cost estimat de 63.617,67 euros, que serien finançats amb 4.000 euros de l'IEC, 10.000 de l'Acadèmia, 22.000 de Salut i 27.617,67 que correspondrien a la feina del TERMCAT. La contribució d'EC seria a càrrec de la seva feina professional.

D'aquesta manera, des de 2016, el Diccionari assegura la seva continuïtat dins del projecte DEMCAT^{8,9} on, a més de les institucions propietàries anteriors, hi participa també la Fundació Dr. Antoni Esteve amb una aportació de 5.000 euros anuals entre els anys 2015 i 2018. A les dades facilitades per l'Acadèmia també hi consta que l'IEC hi va posar 8.000 euros els anys 2016 i 2017, ja que segons algunes informacions que no s'han pogut verificar el TERMCAT no disposava de fons per pagar als professionals.

El juliol de 2017 es signà un altre conveni específic, concretant noves tasques com ara l'adaptació de les entrades del DEM a la normativa lingüística de l'IEC de 2016, el manteniment i actualització del portal DEMCAT.cat, la revisió de 5.000 fitxes i la incorporació de 500 de noves, i l'actualització semestral del DEM, entre altres. El pressupost era de 65.000 euros, finançats amb 4.000 de l'IEC, 10.000 de l'Acadèmia, 22.000 de Salut i activitat professional del TERMCAT per valor de 29.000 euros, i s'incloïen les activitats corresponents a EC.

El desembre de 2018 es signà un altre conveni específic concretant diverses tasques relacionades amb àrees definides, amb un pressupost de 36.041,81 euros, cobert amb 2.000 de l'IEC, 2.000 de l'Acadèmia, 10.000 de Salut i unes activitats del TERMCAT per valor de 22.041,81 euros.

Un altre conveni específic es signà el desembre de 2019 per finançar activitats diverses valorades en 48.500 euros i cobertes amb 6.000 euros de l'Acadèmia, 4.500 de l'IEC, 16.000 de Salut i la resta pel TERMCAT amb treballs valorats en 22.000.

L'últim conveni específic és de final d'agost de 2020, signat per Laura Pelay, de Salut, Joandomènec Ros, de l'IEC, Joan Abella d'EC, Jordi Bover del TERMCAT i Mercè Balcells de l'Acadèmia, en què es detallen diverses activitats i tasques a desenvolupar amb un pressupost de 49.500 euros, que es cobririen amb la contribució de 6.000 euros de l'Acadèmia, 5.500 de l'IEC, 16.000 de Salut i 22.000 euros del TERMCAT.

Aquest conveni va finalitzar l'any 2022 i des de aleshores no n'hi ha hagut cap altre. Esperem que en breu s'activin de nou i pactin un acord per continuar la important feina de mantenir el nivell científic del nostre idioma mitjançant el portal DEMCAT.cat, seguint el projecte de cultura i de país que fa anys van alenar Joaquim Ramis, Màrius Foz i Oriol Casassas.

AGRAÏMENTS

L'autor ha d'agrair la col·laboració en primer lloc de les informacions facilitades en missatges i converses dels Drs. Joaquim Ramis i Màrius Foz que juntament amb el Dr. Oriol Casassas, han estat l'ànima i pal de paller del DEM. Igualment l'amabilitat i informació del Sr. Marc Sagristà i la Sra. Núria Bort d'Enciclopèdia Catalana i de la Sra. Mercè Balcells de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears.

NOTES

1. CORACHAN, Manuel. *Diccionari de medicina*. Barcelona: Salvat Editores, 1936. [En línia]. Consultable a: <http://dipdig.cultura.gencat.cat/anc/ancaula/ANC2-38-T-1_Diccionari_Medicina.pdf>. [Consulta: 6 febrer 2024].

2. SIERRA, X. “El Comitè de català a la facultat de medicina i el Vocabulari mèdic de l’Acadèmia de Ciències Mèdiques”. A: *Annals de Medicina* [Barcelona], 2018; 101: 91-93.
- CASASSAS, Oriol. *Vocabulari mèdic*. 2a ed. Barcelona: Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, 1979.
3. RAMIS, J.; FOZ, M.; JULIÀ, M. A. “La història del Diccionari Enciclopèdic de Medicina”. A: *Annals de Medicina* [Barcelona], 2012; 95: 138-144.
4. RAMIS, J. *Aportació personal 2008*.
5. SAGRISTÀ M.; BORT, N. (De Enciclopedia Catalana). *Aportacions personals*. 2022.
6. *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*. [En línia]. Consultable a: <<https://cit.ic.cat/DEM/default.asp?opcio=0/>>. [Consulta: 6 de febrer 2024].
7. ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES DE CATALUNYA I DE BALEARS. *Llibres d’actes de les Juntes de Govern i de les Assemblees Generals*. [En línia]. Consultable a: <https://www.academia.cat>>. [Consulta: 6 febrer 2024].
8. RAMIS, O.; VIÑAS, O.; VÀZQUEZ, L.; JULIÀ, M. A.; PORTA, M.; SALA, J.; USALL, J. “DEMCAT: un projecte de renovació i continuïtat per al Diccionari Enciclopèdic de Medicina”. A: *Annals de Medicina* [Barcelona], 2016; 99: 45-48.
9. BOSCH, F.; JULIÀ, M. A.; PORTA, M., RAMIS, O., SALA, J.; USALL, J.; VÀZQUEZ, L.; VIÑAS, O. “Una responsabilitat històrica i una necessitat bàsica: el Diccionari enciclopèdic de medicina. A propòsit de la primera jornada sobre el projecte DEMCAT”. A: *Annals de Medicina* [Barcelona], 2017; 100: 39-47.

